

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра бухгалтерського обліку та аудиту

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня бакалавр
зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
за освітньою програмою Облік і аудит

на тему: «Облік і контроль розрахунків з дебіторами та кредиторами
(на прикладі ТОВ «БАСКО»)»

Виконавець:

студент 1 групи ЦЗВФН

Крохмаль Віталій Андрійович

/підпис/

Науковий керівник:

к. е. н., ст. викладач

Яцунська Олеся Сергіївна

/підпис/

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Торговельне підприємництво, основною функцією якого є реалізація товарів та надання відповідних послуг з метою задоволення потреб споживачів й отримання прибутку, є сферою діяльності 45,5% суб'єктів господарювання у 2020 році [2; 44]. З огляду на це питання організаційно-методичного забезпечення обліку розрахунків з дебіторами та кредиторами є дуже актуальним [12].

Нагально це питання постає в умовах світової пандемії COVID-19, що спонукала уряд країн світу впровадити карантинні та обмежувальні заходи щодо визначених видів діяльності, а також здійснення бойових дій на території України. Адже це неминуче призвело до зниження ділової активності суб'єктів господарювання та споживчого попиту населення, розірвання сталих ділових стосунків з контрагентами, та, як наслідок, загострення кризи не платежів та саме платоспроможності компаній.

Проблемам теоретичних основ обліку та оцінки дебіторської та кредиторської заборгованості присвячено праці Баланенко О. Г., Волчека Р. М. Корабейнікової І. О., Косарева І. П., Майбороди О. Є., Москалюк Г. О., Прокопович Л. Б., Руденко Д. Г., Сурніної К. С. та інших.

Однак, деякі аспекти організаційно-методичного забезпечення обліку та контролю розрахунків з контрагентами потребують подальшого дослідження, зокрема через негативний вплив зовнішнього середовища, а саме карантинних заходів, пов'язаних зі світовою пандемією COVID-19, та початком військової агресії Російської Федерації.

Актуальність зазначених питань зумовили вибір теми кваліфікаційної роботи, завдання, об'єкту та предмету дослідження.

Мета і завдання дослідження. Метою кваліфікаційної роботи на здобуття освітнього ступеня бакалавр є дослідження теоретичних засад та діючої практики обліку розрахунків з дебіторами та кредиторами й розробка практичних рекомендації щодо поліпшення ефективності їх управління через облікову та контролю функції.

Для вирішення поставленої мети поставлено такі завдання:

- дослідити критерії визнання, класифікаційні моделі та види оцінок дебіторської та кредиторської заборгованості;
- розкрити порядок нормативного регулювання розрахунків з дебіторами та кредиторами;
- розглянути особливості обліку фінансових інструментів у відповідності до вимог Міжнародних стандартів фінансової звітності;
- надати загальну економічну характеристику ТОВ «БАСКО»;
- дослідити діючу практику обліку розрахунків з дебіторами та кредиторами товариства;
- розробити рекомендації щодо поліпшення організаційно-методичного забезпечення обліку розрахунків з контрагентами товариства;
- проаналізувати склад та структуру дебіторської та кредиторської

заборгованості товариства;

– оцінити оборотність коштів у розрахунках товариства;

– розкрити та оцінити діючу на товаристві систему контролю розрахунків з дебіторами та кредиторами.

Об'єкт дослідження є процес обліку, контролю та аналізу коштів у розрахунках суб'єктів господарювання України.

Предмет дослідження є сукупність теоретичних та організаційно-методичних аспектів обліку, аналізу та контролю дебіторської та кредиторської заборгованості на ТОВ «БАСКО».

Методи дослідження. У процесі підготовки кваліфікаційної роботи було використано загальнонаукові та спеціальні методи дослідження. Зокрема, серед загальнонаукових – аналіз і синтез, індукція і дедукція, а спеціальних – спостереження, групування, розрахунок відносних і середніх величин, графічний метод, порівняння тощо.

Інформаційна база дослідження представлена нормативно-законодавчою базою України, Концептуальною основою фінансової звітності, Міжнародними стандартами фінансової звітності, науковими працями вітчизняних та зарубіжних вчених, даними Державної служби статистика, обліковою та звітною інформацією ТОВ «БАСКО».

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (49 найменувань) та 11 додатків. Загальний обсяг роботи становить 106 сторінки. Основний зміст викладено на 63 сторінках. Робота містить 25 таблиць, 13 рисунків.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі «**Теоретичні аспекти обліку дебіторської та кредиторської заборгованостей**» проведено огляд економічної сутності та понять дебіторської і кредиторської заборгованостей; розглянуто порядок нормативного регулювання обліку розрахунків з контрагентами на національному та міжнародному рівні.

У другому розділі «**Діюча практика обліку дебіторської та кредиторської заборгованості на ТОВ «БАСКО»**» надано загальну економічну характеристику товариству, проаналізовано динаміку основних показників фінансової звітності; досліджено організацію обліку розрахунків з дебіторами та кредиторами на товаристві; надано практичні рекомендації щодо поліпшення організаційно-методичного забезпечення обліку коштів у розрахунках.

У третьому розділі «**Аналіз і контроль стану розрахунків з дебіторами та кредиторами на ТОВ «БАСКО»**» проведено економічний аналіз динаміки складу та структури дебіторської й кредиторської заборгованості, оборотності та співвідношення заборгованостей; розраховано та проаналізовано показники платоспроможності підприємства; розроблено рекомендації щодо поліпшення існуючих методів контролю за дебіторською та кредиторською заборгованістю на ТОВ «БАСКО».

ВИСНОВКИ

Основні висновки та рекомендації теоретичного та практичного характеру, отримані в результаті дослідження, полягають у такому:

1. За результатами дослідження економічної сутності поняття «заборгованість» або «борг» встановлено, що виникнення боргу обумовленню функцією грошей як засобу платежу. Також визначено, що гроші як засіб платежу застосовуються в операціях, що безпосередньо не пов'язані із кредитними відносинами, зокрема сплатою податків, штрафів тощо.

2. Окреслено види оцінок дебіторської та кредиторської заборгованостей, за результатами чого було зазначено необхідність доповнення глосарію НП(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість» визначеннями первісної, справедливої та теперішньої вартості дебіторської заборгованості.

3. Розкрито нормативне регулювання обліку дебіторської та кредиторської заборгованості на методологічному, методичному та організаційному рівнях. На методологічному рівні здійснено огляд національних стандартів обліку, які регулюють різні питання методологічного забезпечення обліку заборгованостей; на методичному - розкрито перелік інструктивних матеріалів щодо здійснення розрахункових операцій з робітниками та контрагентами підприємства.

4. У процесі дослідження міжнародних вимог щодо обліку фінансових інструментів розкрито існуючі бізнес-моделі управління цими об'єктами, узагальнено моделі обліку фінансових інструментів у вигляді матриці; розкрито підхід Міжнародних стандартів фінансової звітності щодо формування резерву під очікувані кредитні збитки.

6. Проаналізовано динаміку показників фінансової звітності ТОВ «БАСКО», на підставі чого зроблено висновок про загальне зменшення валюти балансу 2020 року на 192,7 тис. грн у порівнянні 2019 роком, що головним чином відбулося через зменшення запасів товаро-матеріальних цінностей та інших оборотних активів та зношення об'єктів основних засобів. Відзначено позитивну тенденцію щодо збільшення суми капітальних вкладень та придбання нематеріальних активів.

Відзначено негативну тенденцію щодо суттєвого збільшення сум поточної дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги, що, на нашу думку, головним чином пов'язано з негативним впливом зовнішнього середовища, а саме обмежувальних карантинних заходів через COVID-19.

Встановлено позитивні зміни показників Звіту про фінансові результати, а саме збільшення чистого доходу від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) на 2717,9 тис. грн та інших операційних доходів на 469,1 тис. грн. Як наслідок, зазначені зрушення призвели до збільшення суми фінансового результату до оподаткування за 2020 рік на 32,4 тис. грн, та відповідно суми нерозподіленого прибутку на 26,6 тис. грн.

7. Проаналізовано фінансову стійкість суб'єкта господарювання та зроблено висновок про те, що товариство є фінансово стійким.

8. За результатом оцінки практики обліку дебіторської та кредиторської заборгованості зроблено висновок про задовільний стан організаційно-методичного забезпечення обліку. Однак, при цьому було зазначено низку недоліків та надано

такі рекомендації щодо їх усунення.

8.1 Визначено необхідність наведення в розпорядчому документі порядку обліку довгострокової дебіторської та кредиторської заборгованостей, а саме оформлення у якості Додатків до облікової політики методики та типові розрахунки визначення теперішньої вартості довгострокових заборгованостей (дебіторської та кредиторської), джерел визначення ставок дисконтування тощо.

8.2 Обґрунтовано доцільність внесення змін до облікової політики щодо питання періоду та об'єктів створення резерву сумнівних боргів, а також наведення переліку критеріїв сумнівності заборгованості, у якості якого запропоновано застосовувати період прострочення платежу.

8.3 Закцентовано увагу на необхідності дотримання вимог облікової політики щодо створення зазначеного переліку забезпечень під майбутні витрати діяльності, та відкоригувати чітко визначені коефіцієнти резервів через їх умовний характер та не визначеність.

9. Досліджено склад та структуру дебіторської та кредиторської заборгованості та зроблено висновок про привалювання іншої дебіторської заборгованості та кредиторської заборгованості за товари, роботи, послуги у складі статей фінансової звітності відповідних розділів.

Проаналізовано показники платоспроможності суб'єкта господарювання та зроблено висновок про його платоспроможність. Однак, при цьому звернута увага на значне зростання показника абсолютної ліквідності, що може мати негативний вплив на рівень рентабельності, оскільки залучений капітал вкладається в неробочі активи. Також зазначено, що значення показника загальної ліквідності майже у двічі перевищує рекомендовані значення. Цей факт перш за все обумовлений галузевою особливістю товариства. Вважаємо за необхідне, рекомендувати товариству враховувати ризик можливості затоварювання, особливо в умовах світової пандемії COVID-19 та військових дій.

10. На підставі результатів аналізу оборотності дебіторської та кредиторської заборгованості зроблено висновок про покращення стану платіжної дисципліни на ТОВ «БАСКО». Зокрема було визначено, що за аналізований період відбулося скорочення терміну обороту дебіторської та кредиторської заборгованостей, а також позитивну тенденцію коефіцієнту співвідношення дебіторської та кредиторської заборгованостей.

11. Досліджено систему внутрішнього контролю на ТОВ «БАСКО» та встановлено, що поза увагою управлінського персоналу постали заходи контролю щодо відстежування термінів погашення дебіторської та кредиторської заборгованості. Встановлено факт відсутності проведення обов'язкової інвентаризації перед складання річної фінансової звітності та позапланових перевірок.

Розроблено та рекомендовано товариству для застосування форму документа для здійснення контролю за своєчасністю погашення кредиторської та дебіторської заборгованостей. На нашу думку, наведені рекомендації щодо поліпшення організаційно-методичного забезпечення обліку та контролю дебіторської та кредиторської заборгованостей на ТОВ «БАСКО» сприятиме покращенню ефективності управління коштами у розрахунках та дозволить підвищити якість фінансової звітності.

АНОТАЦІЯ

Крохмаль А. А. «Облік і контроль дебіторської та кредиторської заборгованості (на прикладі ТОВ «БАСКО»)».

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування» за освітньою програмою «Облік і аудит». Одеський національний економічний університет. – Одеса, 2022.

У роботі розглядаються теоретичні аспекти обліку та контролю дебіторської і кредиторської заборгованостей. Проаналізовано економічну сутність та поняття, характеристику за міжнародними та вітчизняними стандартами, проблематику обліку та контролю коштів у розрахунках, практичні засади здійснення обліку та контролю на досліджуваному підприємстві, фінансову стійкість, ефективність використання оборотних коштів та платоспроможність підприємства ТОВ «БАСКО».

Запропоновано впровадити доповнення до наказу про облікову політику підприємства, внутрішній документ для здійснення контролю за строками погашення заборгованостей.

Ключові слова: облік, внутрішній контроль, аналіз показників фінансової звітності, дебіторська заборгованість, кредиторська заборгованість, управління, розрахунки з контрагентами, платоспроможність, ефективність.

ANNOTATION

Krokhmal V. «Accounting and control of receivables and payables (based on «BASKO» LLC)».

Qualifying work on obtaining a bachelor's degree in the specialty 071 «Accounting and Taxation» for the educational program «Accounting and audit». Odessa National Economic University. – Odessa, 2022.

The work deals with the theoretical aspects of accounting and control of account receivable and account payable. Author analyzes economic essence and definitions, characteristic according to international and national standards, problematic of accounting and control of settlements, practical aspects of accounting and control at studied enterprise, financial strength, efficiency of current assets and paying capacity of «BASKO» LLC».

Author offers to bring in additions to the company's accounting policy order, internal document to control repayment terms.

Keywords: accounting, internal control, analysis of financial statements indicators, account receivable, account payable, management, settlements with debtors and creditors, paying capacity, efficiency.